

J E L E N K Ö R.

8. szám.

Pest, szombat. Január. 28.

1832.

F o g l a l a t: Magyar- és Erdélyország (cholera állapota. Kresznerics és Székely halála. Debreczeni vizkereszti vásár. Kalocsán árviz. Nógrádi rabmunkáltató intézet). Anglia (folytatása 's vége a' conferentia feleletének, az emlékirás' kivonattával 's Anglia népessége). Franciaország (parlamentari vitások. Keszner. Elmélkedés). Lengyelország (Paskevich léfabrikája, 's árpa és zab szabad bevitele a' lengyel földre). Egyházi fejdelemség (a' legatiók gyűlései 's a' pápa rendelése irántok). Brazília (riojanerói lázadás). Elegy hírek. Pénzfolyamat.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Apostoli fejedelmünk f. h. 3ikán költ legfelsőbb rendelkezésénél fogva Ttes Sebestyén Gergely ur a' hazai és fenyítő törvény rendes Tanítójává neveztetett a' kolosvári Lyceumban.

Blau János urat a' Zemlini veszteg-intézet (Contumaz-Anstalt) Igazgatóját 55 esztendeigleni hű szolgálatiért felséges Urunk nyugalmra bocsátván rendes (1000 fr.) hivataldíján felül évenként holtaiglan 200 forinttal vigasztalta meg.

A' varasdi gymnasiumi igazgatóság, 's a' vele összecsatolt könyvbírálati hivatal megürülte annyiból tétetik közhirre: hogy az azt elnyerni ohajtók folyamodásikat a' zágrábi királyi iskolai fő igazgatónál f. e. Mártiusz fogytaig terjeszthetik elő.

A' Felsőséghez e' h. 24dikeig érkezett tudósításoknál fogva közhirül adatik: hogy 92 törvényhatóságbeli 4677 helyen 501,733 cholera-lepte személy közül felgyógyult 268,994; meghalt 217,629; orvoskéz alatt van 15,119; egészen megszűnt 48 törvényhatóságban 's benne kebeledző 2668 helyen.

Erdélyben a' cholera állapotja hivatalos tudósításoknál fogva e' következő: összesen megbetegült 3621 személy, felgyógyult 2126, meghalt 1427.¶

Ságon (Vas vben), folyó Január 18dikán reggeli 7 órakor, csaknem négy hónapi betegeskedés után meghalt Kresznerics Ferencz, helybeli Plebánus, Philosophia Doctora, kemenesali Esperes, a' magyar tudós Társaság tiszteletbeli Tagja, a' szombathelyi Lyceumban a' Mathesisnek egykori nagyérdemű Tanítója, Fl. Cl. Julianus Rómái Imperator Császárijainak magyar fordítója,

néhai Nagy József szombathelyi Nagyprépost biographusa, 's a' legelső etymologiai magyar Szótár halhatatlan emlékü írója. Adás hamvaira!

Maros-Vásárhelyen Jan. 11kén elhunyt az erdélyi kir. Táblának nagy tudományu, éles elméjű 's lelkes Elölülője Méltóságos Kilyéni Székely Mihály ur esztendőn túlhaladt hideglelési elgyengülésben.

A' vizkereszti debreczeni vásárt általánosan a' jobbak közzé számlálhatni: a' kéziművek némelly ágazati igen jól keltek, a' festett vászon 's gyapat portékák különösen, a' posztó pedig középáron, az apróbb holmin nem sok kereső kapkodott; de annál becsesb vala a' természetmények ára, leginkább a' hamuzsir, vizahólyag, gyapju, dohány, olaj 's faggyué, a' bor és pálinkáé valamivel csekélyebb.

Kalocsa Jan. 20.: Több szigetet képez ismét városunk, mert a' Duna elszakasztván töltésit, csak hamar érezteté velünk pusztító habjait. Szomorúság 's bú lepi a' lakosok szívét, látván mint záratnak el nem csak a' külsőktől de még polgártársiktól is, látván hányan kénytelenek elhagyni siránkozó szemekkel lakjaikat az árviz ádáz hullámi által számkivettétvén: 's hányan tekintenek szívszorongva házaikra vissza, mint rongálják mint omlasztják azokat össze a' dúló viz ársjai. De leginkább keserítheti ez egy hazája boldogságát szívből kívánó Honfit, mert pirulni kényti azon csüggesztő gondolat, hogy annyi sok idő lefolyta alatt annyi sok kártékony áradás sem buzdíthatá fel Nemzetünket sükeres gátlására a' Duna csapongásinak; fájdalom ez is valósítja (bár mint hitességék magokat 's ámitgassák másokat ama' tormaféreg módra hazánkba vakon sze-

relmes encomiastáink) azon állítást: „Mindenen hátra van Magyarország nyugoti nagy szomszédihoz képest!” K. J. — Tolnából is hasonló siralmas Jeremiádokat hallunk.

Balassa-gyarmatról Jan. 20.: Nógrád mint kised mása magyar Hazánknak a' közjóra törekedés szinte mindazon ágazatiban iparkodik mérkezni törvényható rokonnal, mellyek a' Hon különböző vidékin napról napra csinosbuló korunk Lelkesebbinek dicső szüleményeik. Harmadik esztendeje immár, mióta itt a' megye fogháziban sínylődő raboknak, a' henyélésből származott nagyobb elfájulást sőt testi romlást is gátoló dolgoztatások végett, egy munkaáltató Intézet állíttatott, Kubinyi Ferencz Főszolgabíró urnak, mint egyik legbuzgóbb alkotójának, felügyelése alatt. Az Intézetnek önkényes áldozatokból létesült tőkéje gyapju-vásárlásra használtatik, mellyet a' rabok megfognak, 's annyira gyártanak, hogy abból egy fizetett 's munkájokra felügyelő csapó pakróczokat és szürposztót készíthessen. A' nyereség folyvást az Intézet pénzalapjának nevelésére fordíttatik. — Arad után melly igen követésre méltó szép tett Nógrádtól! Ha Éjszak-amerikát 's azon országokat hol az ember 's emberiség méltósága 's nemesítése az álladalom czéliránya, vesszük, valamint vennünk is kell, a' fenytésben példányul: ugy multhatlan tiszte minden felvilágosodot törvényhatóságnak, fenyíték-intézeteit foglyainak testi 's erkölcsi javításához 's javulhatásához szabni. E' két kívánatnak fő eszköze a' munka és oktatás — az első által illő bánásmóddal munkája keresményéből élhetne vagy legalább mások terhe 's adózása nélkül tápláltathatnék foglyoskodása közben a' rab, 's tán még megszabadulása esetére is megkímélhetne számára egy kised summát a' takarékos felügyelés, hogy a' börtönbül sokszor egy fillér nélkül kikeletkezőt ne inálja rögtön (mint gyakran esik) a' parancsoló szükség, kéregetési átállás, vagy pirongó szegyen u'j gonoszság-követésre vagy ismétlésre. — A'

másik által erkölcsiségre, keresetmódra 's munkásságra okván és szokván a' lakoló tettes bünhődése után önmagába szállna, 's megszűnnék törvény, csend és rendbontó lenni. E' két mód által dolgos tagot 's javult polgárt nyerhetne illy szerkezetű fogházai-ból vissza minden törvényhatóság, 's tömlöczeink akkor nem vásottság 's gonoszság fészkei lennének mint most jobbadán, hanem dogoztató 's javító intézetek, 's tömlöczök csak az épen javíthatlanok fékzésére maradnának a' szó valódi értelmében tömlöczök. — Mennyi dologházat 's erkölcsiskolát lehetne 's kellene így létre hozni Hazánkban! Ekkor bizonynyal igenigen kevés számára tartatnék szükségesnek a' deres, korbács, bot, kaloda, bitófa 's több illy poroszló szerei büntető törvényinknek!

A N G L I A.

(Folytatása 's vége a' Conferentia feleletének.)

Nem vonakodik a' conferentia bővebben ereszkedni e' vizsgálatokba, 's midőn ehez fog, azzal kecsgetti magát, meg fogja mutatni: „hogy a' 24 cikkely csak az előbb említett alapok kifejtése; — hogy mind azon Hollandiának kedvező alapok alkalmazását magában foglalja, mellyek a' Januar. 27iki protocollumban (1821) állapíttattak meg; — hogy ezen alapok Ő Felsege a' németalföldi király interesséjében meg is tartattak; — hogy a' conferentia, midőn a' luxemburgi Nagyhercegséget illetve ezen tartomány némelly részeit birtokcserére fordítá 's az ebeli alkukat az úgy nevezett belga alkudozásokkal kapcsolatba hozta: magát egyedül azon felhatalmazáshoz szabá, mellyet e' végre Ő Felsege a' Király és Nagyherceg saját ministere kívánsága szerint a' Német szövetségtől nyere; — hogy a' hannoverai királyság példája nem alkalmazható a' jelen esetre; — hogy ama' cikkelyek, mellyek az alföldi meghatalmazott Urak jegyzéke 's emlékirása szerint egészen szokatlan 's Hollandia felsőségi jusát sértő feltételeket 's határozásokat foglalnak magokban, igen kön-

nyű magyarázhatásuak, nem példátlanok 's épen nem olly aggodalom-gerjesztők, a' milly aggodalmakra szolgáltak alkalmul; — végre hogy a' conferentia, midőn ugy hitte, hogy Belgiumnak minden maga fentartására 's jóllétére szükséges eszközt megadni 's biztosítani köteles, e' részben mást nem tett, mint a' mit a' Januarius 27iki protocollumnak, mellyet a' németalföldi kormány is elfogadott, érintései nyomán tehete.

Ó Felsege a' németalföldi király részéről meghatalmazott Urak ezen állítások bővebb kifejtését az ide mellékelt emlékirásban fogják feltalálni. Teljesen meggyőződve a' felől, hogy az őt hatalmasságnak a' németalföldi kormány iránt elvállalt kötelezéseit pontosan teljesíté 's egész bizodalommal lévén a' király belátásába 's igazság-szeretetébe, azzal hízelkedik magának a' conferentia, hogy ezen Uralkodó a' számtalan nehézséget, mellyekkel a' conferentia vivott 's vivnia kelle; ugyszinte azon eseteket, mellyek munkálkodási folytában feltűntenek; 's mind azon veszélyt és zivatart, mellyet megelőznie vagy elnyomnia kelle; végre azon meghagyott 's híven teljesített köteleiséget is, melly szerint a' köz békességet, mellyet Hollandiának szintugy, mint egész Európának valódi java megkíván, fentartania kelle, számba veendi. — Hízelkedik magának, hogy a' király ált fogja látni: milly lehetetlen vala olly alkudozásnál, millyet a' conferentia vitt, egymással egészen 's mivoltikép ellenkező kívánságokat teljesíteni, mivoltikép ellenkező véleményeket egymáshoz közelíteni a' nélkül, hogy valamelly kárpótlási rendszer alapíttassék; következőleg a' király illőnek 's méltányosnak fogja találni azt, hogy a' közlött cikkelyek ne egyenként bíraltassanak, hanem egészök tekintessék; az egész combinatióból (összvesítésből) ne az egyes, talán legterhelőbb feltételek kapassanak ki 's ez által még inkább súlyosíttassanak, hanem inkább az jöjjen tekintetbe, ha ezen combinatio nem ad e olly hasznokat, mel-

lyek a' diplomatiái alkudozásokkal inkább vagy kevesebbé mindig jární szokott károkat jóval felmulják?

Illyes vizsgálatok következésében mind a' 24 cikkelyre, mind a' mai emlékirásban foglalt felvilágosításokra nézve, nem kétli a' conferentia: minden módot 's eszközt feltalánd az országoló szék arra, hogy e 24 cikkely aláírása által olly kifejedéshez jusson, mellyet a' rendülésekben 's aggodalmakban már kifáradt Europa méltó 's igazságos türehetetlenséggel vár; olly becsülettel járó kifejedéshez, mely Hollandia hosszas bizonytalanságit is megállapodtatná, 's elhozná végre azon kölcsönös lefegyverzést, mellynek ajánltatását a' conferentia szerfelett tudta méltánylani.

„Ellenben nem tudná elég elevenséggel eltolni magától a' conferentia azon gyanút, mintha valaha oda czéltott volna, hogy Hollandia ezentul csupa czímezeti (titularis) helyet tartson Europa többi statusai között. Illyes végzet nem volt soha az őt hatalmaság szándékában 's ez szintugy ellenkeznék érzésekkel, mint ön javokkal. Akaratja ellen 's a' történetek hatalma által ismét, mint 1814ben, olly köteleességhez jutván, hogy Belgium sorsa 's mikép fenállása meghatározásában részt vegyen, az őt hatalmaság ebéli helyzetével vissza nem élt, 's olly financiai rendelkezések által, mellyek a' régi hollandi adósság terhén könnyítenek jó hátszél 's együttfekvő (compact) birtok által, mint szinte azzal hogy a' többirtok a' Maas két partin egymással határos 's mind ezen ígéretek (stipulatiok) formaszertinti biztosítása által Hollandiának olly hasznokat ajánlt, millyeket évkönyvei legszebb szakasziban hasztalan keresnénk.

„Akkor, ama' nevezetes időszakban (1814-et értik) Hollandia nem Belgiummal támadt egyesületéből, hanem önmagából, a' Nassau Ház 's a' holland Nemzet nagy tulajdoniból és saját segédszereiből meríté hatalmát.

„Csak tőle függ ezen meghivatást követni most is; távol attól, hogy Németalföld királya leszállását azon magas fokról, melyen Európában áll, akarnák a' londoni conferentiában személyezett udvarok, épen nem vala más céljok, mint azt egész diszében, befolyásában 's tekintetében fentartani. Vagyunk 's a' t.” Aláírva: Eszterházy. Wessenberg. Talleyrand. Palmerston. Bülow. Lieven. Matuszewicz. Ide járul a' ben érdeket emlékirás, 's más három függelék. (Ez utóbbiak a' rajnai hajózást illető régiebb szerződések kivonati.)

Az emlékirásból, mellyet itt a' hosszúság 's a' hely szűke miatt nem adhatunk egész terjedelmében, csak ezeket említjük:

Mingyárt elején azon alapokra nézve, melyeken Hollandia Meghatalmazotti emlékirásokat építik, azt jegyzi meg a' conferentia: hogy ez csupán a' Januarius 27diki protocollum A. függelékén épülhet, a' Julius 21diki (1814) 8 cikkelyen pedig épen nem, főkép azért, mivel Hollandia még a' conferentia egybeülése előtt az elválás principiumát kihirdette, (például az 1830beli September 13diki királyi üzenetben) 's mivel a' nevezett protocollum A. függeléke, mint az öt hatalmasságnak legujabb végzése Belgium iránt ama' korábbi szerződéseket erejüktől megfosztja.

A' 9ik cikkelyre nézve, mellyet példatlannak, Hollandia felsőségét sértőnek 's a' népek törvényével ellenkezőnek mond a' hollandi emlékirás, azt feleli a' conferentia: hogy mind ennek ellenkezőjét mutathatja meg. Ugyan is a' nemzetek törvényére (jus gentium-ra) nézve tudhatja a' németalföldi kormány, hogy a' nemzetek általános jusai a' szerződésbeli nemzeti jusok és törvények által módosíthatnak, 's ha valamely tárgy felett illyes szerződés vagy egyezés kötött, csak ezek szerint ítélni meg azt. Ugy de az európai folyókon hajózhatóság a' közös béke fenállása óta külön egyezések tárgya lett, 's így nem lehet azt pusztán elvont (abstractum) principiumokhoz mér-

ni. Igen is, a' külön kormányoknak jusok volt elzárni folyókat idegen hajók előtt. De ők ezen jusról lemondottak. Jusok volt kényök szerint szabni vámot a' bebocsátandó hajókra, de ezen just megmódosították. Így történt itt is, mint ez a' párisi tractatustól kezdve (Majus 1814) egész a' mainzi egyezésig kitetszik 's a' t.

A' 13dik pontra nézve magától a' németalföldi kormánytól adott nyilatkozásoknál fogvást azt hitte a' conferentia, hogy az általa Belgiumra vetett esztendei járadalom (Rente) mennyisége Hollandia kívánatinak teljesen megfelelhét. Ugyan is a' csupán Belgiumot illető adósság kamatja, a' szerint felosztva, a' mennyit a' közös adósság eltörlésére a' két rész fizetett, nem ment többre 5,800,000 forintnál. Ezt a' conferentia 8,400,000 forintra emelte, 's így a' régi holland adósságot egész 2,600,000 forint évi járadalom átvitelével könnyítette 's a' t.

A' londoni conferentiának 54dik protocolluma Januarius 11dikéről azon határozást foglalja magában, hogy a' tractatus megerősítése még két héttel továbbig, u. m. Januarius 31dikeig várassék be.

1830iki December 15től, 1831 December 15ig Londonban 14,217 férjfi, és 14,046 lánygyermek, öszvesen 28,263 keresztelest meg, 25,337 személy pedig elhalt. Ugyan itt most azon hír kezd szárnyalni: hogy Dom Pedro 's Miguel visszállkodásik elegyenlítését a' nagy hatalmasságok vállalták fel.

Birminghamban igen sok egy 's öt frankos ezüst pénz veretik, mint többen állítják már 27 mázsányi készült el. Egyik lapján az ifju bourdeauxi herceg képe látszható, nemzeti öröntöshen, koronával a' vállrózsán (epauletten) 's e' körirással: V. Henrik Franciaország királya” tul oldalán a' régi liliomcímer szemléltető az 1831iki év 's a' pénzbecs jegyzetével.

A' Morningpost szerint Angliának 1831kü utolsó fertály-esztendei jövedelme az 1830kihoz képest 903,218 font sterlinggel fo-

gyott 's így egész esztendőbeli jövedelme kevesebb a' tavalyinál közel négy millió fonttal (egy font sterling tizedfél ezüst frnt).

E' fogyatékat a' Morningpost a' Whig ministeriumnak tulajdonítja 's mérgesen kikel ellene; de okosan jegyzi meg a' Courier, hogy ennek főbb oka a' reformbill ingó állapota által okozott megcsökkenés a' kereskedésben; mihelyt ez el lesz fogadva, a' kereskedés is elevenülni fog 's nőni a' jövedelem: de az igazgatásnál teendő nagyobb gazdálkodás 's kímélések nélkül tetemes jobbulását a' finanziaának nem várhatni. — Uj paírek kinevezésére a' király nem igen látszik hajlani. A' ministerium-párti levelek hallgatnak ez iránt lord Grey utóbbi látogatása óta 's csak azt mondják, hogy a' király rövid időn egy két paírt fog kinevezni. —

Lord Brougham beteg volt szelídebb nemű choleraában; de már lábbad 's jószágairól Londonnak indult.

Keletindiaival Európát a' veres tenger el-mellőzésével új módra szándékoznak összekapcsolni; e' szerint a' Tigris és Eufrates gőzhajón járható csatornával egyesíttetnék. Így az utazás 14 nappal rövidülne. A' bagdádi Basa már elfogadta e' planumot.

Némelly angol ujságok Anglia népességet Skócián 's Hybernián (Irlandon) kívül 12 millióra teszik, ezek között orvos és seb-orvos (sebész) 90 ezer, pappüspöktől kezdve le a' káplánig 116 ezer, Ügyvéd 95 ezer. Lesz e valaha Magyarországnak ennyi ügyvédre szüksége? Nálunk, Erdélyt is miénknek értve, 50ed része sincs e' számnak, még is gyakor zugást hallhatni a' prókátorok szerfeletti szaporodások ellen, főkép öreginktől. Nem olyanok gerjesztik 's terjesztik e az illy sajnós lármát, kik önhaszonlesből tán csak magok szeretnének árulni a' vásáron 's monopoliummá tenni az Ügyvédséget? Jöhet idő 's jön is, midőn minden helységünknek törvényértő törvényben jártas jegyzője (notarius) is lesz. Hogy tanult 's nem kontár orvosa, tanult 's nem kuruzsló bábája legyen minden falunak, az emberiség kíván-

ja; 's ha meglesz mind ez, nem népesedik úgy a' temető!

FRANCZIAORSZÁG.

A' követek kamarája Januarius 9dikén némelly helybeli érdekű törvények elfogadása után folytató a' civilliste felett vitáit. Azon kastélyok felől vala szó, melyeket a' biztosság (l. 5. számú levelünket) részint a' korona dotatiójához kapcsolt, részint az alól kivett. Compiègne, Fontainebleau, Pau kastélyok, a' Sévres-i, Gobelins és Beauvais-i kézműhelyek, ugy szinte Senart, Boulogne és Vincennes-i erdőség a' civillistehez adatott, a' Strassburgi és Bordeaux-i kastélyok az alól kivétettek. Mauguin is ezt találá egyszer kiszalasztani „a' Francziák királya“, 's midőn ezt mohón szemére lobbanták, azt felelé: hogy a' szó csak annyi erejű, a' mennyit belé teszünk, 's ha a' ministerium nem védi olly makacsul e' kifejezést, mely által abbar egy egész helytelen systemát látszék vitaní, a' kamara sem támadt volna olly hévvel ellene. — E' tanácskozások Januarius 12dikéig folytak, mely napon maga a' civilliste summája jöve vitatóba. Minekutána Perier (legelőször e' tárgyban), Salverte, Deludre, Debellyme 's több más urak szólottanak, a' kamara Giraud Ur által javasolt 12 millió francban állapotott meg csak nem közakarató elfogadással. — Januar. 13dikán elfogadtatott, de csak igen kis többséggel, e' törvényjavaslatnak azon czikkelye, mely a' koronaörökösnek esztendőnként egy millio franc jövedelmet ajánl. Ellenben előlegesen félrevetett ama' czikkely, mely a' királynak August. 7dikétől 1830 (mely napon t. i. uralkodását kezdé) 1832 Januariusá elsőjeig kifizetett summákat a' civillistehez toldja. Ez által ugy látszott, vissza akará a' kamara fizettetni azt, a' mi e' summákban a' 12 milliót meghaladja. Azonban másnap (Jan. 14) ugy döntetett el a' dolog: hogy a' király ugyan semmit se fizessen vissza, de a' régi dotatio min-

den költségeit, akar személyt akar tárgyakat illessenek azok, viselni tartozzék. Egyszersmind az egész törvényjavaslatat 259 szóval 107 ellen elfogadtatott. A' pairkamara Január. 9diki ülésében Broglie úr tudósít a' követkamarától már elfogadott, X. Károly exkirályt és ivadékát illető törvényjavaslatról. A' pairbiztosság t. i. ajánlja: tétessék X. Károly exkirály helyett X. Károly király (?); a' „számüzetik“ helyett: kizáratik. Mert, úgy mond, a' számüzés által néminemü gyalázó (infamirend) büntetést érthetni, mellynek szabására a' Bourboni királyiház iránt a' kamarának se' jusa se' hatalma (?). A' jószágokra nézve javasolja a' biztosság, hogy azokat az ország dobraveretés helyett, a' mi confiscatiohoz hasonlít, olly formán szerezzze meg, mint a' közhaszon végett eladandó jószágokat szokás. Az első pontra nézve Januarius 12dikén abban egyezett meg a' kamara: hogy Napoleon neve előtt a' Császár 's X. Károlyé előtt a' Király szó egészen hagyassék el, a' kizáratás elfogadtatott.

A' Gazette már nem is tud pairkamarát Franciaországban. Előadja ugyan mind a' két kamara napi rendjét, de a' pairkamarát „második kamarának“ nevezi. Gonosz egy ujság ez a' Gazette! Erről elmondhatni igazán: hogy (a' mint magát nevezi) Gazette de France, de nem des Français.

A' szegény Keszner, kit a' minap olly nagy tolvajjá kiáltottak ki, csak egy millio 's 800,000 francban bukott. Igaz, hogy megcsalta a' cassát, de volt ekkor is még (mint maga mondá) ugyan ennyit érő vagyona, 's olly eleven becsületérzés benne, hogy magát a' tett nyilvánosodta után Montmorencyban, melly falunak régóta jó tettei miatt szeretett bírāja volt, szengőz által akará megölni.

Garonne korvett Január 2ikán vitorlázott el Toulonból Algírba egy csapat pattantyúságot vivén magával; Marengo lineahajó pedig 3kán a' 10ik könnyü ezredből 800 fegyverest rakott fel szinte Algír felé.

Párisban több új pair kineveztetésről beszélnek, mivel a' mostani pairkamara az új kormánytól inkább 's inkább elhajlik; de nem könnyü lesz a' választás, mert a' követkamara többségét elgyengíteni nem tanácsos, mellynél fogvást a' kormány ismét a' Napoleoni nemesekből lesz kénytelen választani, minthogy ezek nem annyira veszedelmesek az Orleans dynastiára nézve, mint a' régi ki- 's meg visszavándorlott nemesség.

Szinte láthatólag borzong Europa egy közönséges háboru elgondoltán 's még sinek ki biztos reménnyel győződnek meg a' béke fenmaradása felől, leginkább a' Francziáknál szembetünő ezen homályos aggdalom és szorongattatás; hol még azon viadalkedvelő felekezeti is, melly kevéssel ezelőtt szüntelen háborut emlegete, meggondolóbbá vált, nem mintha félelem szállotta volna meg szívét, hanem inkább azon előérzésből, hogy bár ki részére forduljon is a' szerencse-koczká, a' háboru még sem fejtendi meg az ujjabb társaság életkérdéseit, 's így minden áldozat csak füstbe menend. Azonban a' Francziák előre ható lépéseit Europa minden ágyui sem rezzenthetik vissza; minden szerencsésük 's veszteségük, minden diadalmok 's meggyőzetések, minden uralkodások és jobbágyságoknak egymást sietten követő váltakozási ellenére mai napiglan sem fejtődhetett azon gordiuszi csomó meg, 's épen azon főszempontok most is fejtésük tárgyai, mellyek 1789ben voltak, 's azok is maradnak, míg izenként 's tagonként nem fejtetnek meg. Nagy épületén ugyan a' republica, császári 's bourboni epochák közül mindenik épített egy saját részt; most mindazáltal midőn megint egy új időszakaszt (epochát) kezdett, szükség az alkotórészeknek egy új egészbe egyesülniük, minekelőtte a' minden revolútióval páros zavarból eredő új alakítványok (Bildungen) létre juthatnának, erre pedig sem az avult formák, sem a' régi emberek nem elegendők. Innen magyarázható pillantatnyi színleges (scheinbar) hátrálépte mindennek, a' kereskedés

elakadása, 's a' majd közönséges lethargia, a' X. Károly alatt virágzó szorgalom 's pártküzdések energiájához képest; azért látszik piczinynek Mauguin, Lamarque, Odillon-Barot, Manuelhez, Foyhoz 's Benjamin Constanthoz képest. A' kamarákban naponként ujuló botránkozások is majd elviselhetlenek, hol néha egy szócska vagy ügyetlen kifejezés minden szenvedelmet felbószít elannyira, hogy az alap-ügy valódi vitatása mellékesé, nagy resultatum kifejezhetőse pedig szinte lehetetlenné válik 's t. i.

LENGYELORSZÁG.

Varsói tudósítások szerint az orosz Czár 40,000 forint nyugpénzt rendelt esztendőnként a' volt statusminister 's kormányzó tanács néhai előlülője özvegyének Szobolevszka Grófnénak holtaiglan. Továbbá közhirül adatik: hogy Paskevich herczeg parancsolatjából az ottani szegények tápláltatásokra egy lé-fabrika állittatik 's 1500 adat leves fog naponként a' legügyefogyottabb rész közt kiosztatni, fele t. i. ingyen minden táplálásmódtól megfosztottak, fele pedig 3 lengyelgarasával a' nem egészen tehetetlenek közt. Az is tudomásul tetetik: hogy noha meg van engedve éjfélig az utszakon járás, sőt szekerekkel éjfélt után is, mindazáltal ezentul is minden nyilvános hely bezáratása télben 9, nyárban pedig 10 órára határoztatik; bált, esti muzsikát vagy illy más közönséges mulatságot csak a' városi tisztség különös helybenhagytaival adhatni. Melly tisztség a' hozzá érkezett ministeriumi rendelésnél fogva még azt is hirdeti: hogy Lengyelországba 1832 April. utolsójaig az árpa és zabnak minden vám nélküli szabad bevitele engedtetett meg.

EGYHÁZI FEJDELEMSÉG.

A' ferrarai ujság Januar 3ikán közli a' 3 legatió (Bologna, Ravenna, Forli) Dec. 25 ikén önhatalmúlag tartott gyűlésének határozását, mellyek közül legjelesb az: hogy a' 3 nevezett legatió minden 15,000nyi népesség-

re egyegy képviselőt rendelni, ó Szentségéhez pedig követséget küldeni intézett a' gyűlés ujító végzeteinek előterjesztésére. Tudósíttatván a' sz. Atya ezen gyűlésről, kibocsátott hirdetvénye szerint kedvetlenül érti azon tartományok szövetséges egyesületét 's mind a' gyülekezetet, mind az ezt képzendő követek vagy képviselők választását törvénytelennek hirdeti; akármi nemű alakban megjelenendő határozásit megsemmisíti 's küldöttségét sem fogja elfogadni. Továbbá helyben nem hagyhatja a' Dec. 25kén történt bolognai összejövetelt, mellyben a' szükségpótlások, javítások, ujítások 's törvények elintézése olly hangon fejeztetnek ki, mintha ó Szentsége az említett tartományok javára mindedig semmit sem tett volna 's ezt nagy sérelmül veszi. Europa közvéleményére hivatkozik továbbá a' szentséges Atya népei javára áldozott szorgalmának bebizonyítása végett, 's örök szemponatul tartván a' gondviselés által rá mért kötelességeket, fogja is tudni ugymond, azok teljesítését — 's bármint iparkodjanak is a' rend 's béke ellenségi atyai gondoskodását felforgatni, teljesen bizakodik mindazáltal, hogy a' Mindenható igaz ügyét gyámolítani nem szünik meg. Mivel pedig a' bolognaiak az uj törvénykezési rendre épen nem ügyeltek, ennél fogvást a' ferrarai Prolegatus ugyan Ferrarában egy feljebbviteli törvényszéket állított.

B R A Z Í L I A.

Az October 17ikén költ riojaneirói tudósítások az ottan történt, 's Brazilia fehér polgárra szerencsés kimenetelű lázadást a' September 28ikán tartott játékszíni gyűlekezetből származtatják, hol némelly nyugtalan tengeri fekete katonatisztek ököltre keltek, a' polgári őrseget 's a' békebirót sértegették, sőt minden kérelem ellenére is, kiragadván a' polgári őrök kezéből a' fegyvert több fejërt sebesítettek meg. Ekkor ezek rájuk tüzeltek, 's négy közülök a' földre halva terült; a' barna vezérek erre ugyan

elillantottak, de felfort bosszujok másnap estve több felekezetjökbeli csoportot szedett össze, szalmakalapú testvérüket a' kaszárnnyákba állították lesbe, hanem ez uttal is kudarcot valla szándékjok, mert a' polgári őrség szét űzte őket, 's vezérüket elfogta. Ez előjátékot végre 6ik 's 7ikén valódibb zenebona követte, mert már ekkor 400ra szaporodván a' 70 évű, de szűk eszű Baratta (ki Bahiában minden fejér lakost le akart gyilkolni) 's a' republicói lapok szerkesztője Queiroz vezérlésök alatt, több csapatra osztakozva néhány foglyot erőhatalommal kibocsátottak, kikkel összecsatlódva részint az ifju császárt kezekbe keríteni, részint Jozé Custodio pattanyus kapitányokat kiszabadítani, leginkább pedig fellegvárokat, hova huzódtak, erősíteni 's védelmezni törekedtek; de már ekkor a' hadilag felkészült katonaság 's polgárságtól körülvéttve többszöri megadásokra tett sikertelen felszólítás után ostrommal törettek meg. Így fegyvereiket lerakni kénytelenítettvén csilapodott e' zaj le, melly ügyesebb vezérlés alatt számtalan fejérnek kerülhetett volna éltebe. Ugyan az estve érkezett hírül a' pernambucoi, santói, maranhaui, és sz. pauli zenebonák elnyomta is, hol szinte mindenütt a' fejérek győztek; melly kedvező kimenetelek csakugyan a' kormányt ezen sereg eloszlataira iránt régen szándéklott elhatározásnak valósítására birták.

ELEGY HIREK.

A' francia király Január. 13dikán fényes litada. Pozzo di Borgo a' király köszönetese után csak fél óráig maradt. A' király

igen nyájas volt az angol követ, komoly a' többi nagy hatalmasságokéi iránt.

Azon fiatal török tiszt, ki a' minap itt Pesten közöttünk forgott, 's két városi jelesb társaságinkban 's a' Casinóban megjelent, az ifju Malachovsky, ki a' volt lengyeligazgató széktől a' portához való küldetve háború-szorgalmazás végett az Orosz ellen. Varsó eleste után személyes bátorsága végett Konstantinápolból Belgrádon keresztül egy török ezredesre (Achmed Nadir Beyre) szóló hiteles utilevéllel jöve hozánk, tőlünk Bécsbe, onnan pedig Franciaországba menendő, ha gát nem hárul utjába.

A' nemzeti mesterművek mutatása legfelsőbb rendelés szerint f. e. Martzius hónapjára határozottatott Bécsben a' képező művészetek akadémiai épületében.

A' bécsi ujság a' járvány görcsveszélynek csak nem egész megszűntét jelenti, egyszermind intí a' bécsieket tanácsadólág: hogy kivált a' farsangi napok alatt étel italban mértékletesek 's minden átfázástól őrizkedők legyenek.

A' Czár parancsolatjára mindazon katonagyarmatbeli személyek, kik 25 esztendei szolgálatra nem lévén köteleztetve a' lengyel háborúban fegyvert viseltek, haladék nélkül honjokba bocsáttatnak.

Pénzfolyamat:

Bécs (Jan. 24kén) közép ár:	
Státus 5 pC. kötelezőlev.	85 $\frac{9}{10}$ p. —
— 4 pC.	75 $\frac{1}{2}$ —
— 1820diki nyeres. kölesön	178 $\frac{1}{2}$ —
— 1821diki	120 —
Bécs vár. 2 $\frac{1}{2}$ pc. banko-kötel.	47 $\frac{1}{4}$ —
Az udv. kam. 2 $\frac{1}{2}$ perCt kötel.	46 $\frac{5}{8}$ —
Bank-actiak v. részvények darabja	1127 $\frac{3}{5}$ —

A' gabonának pesti piaczi ára Jan. 27kén 1832.

os. m. vtó garas.	legjobb	középszerű	csékélyebb	Pos. m. vtó garas.	legjobb	középszerű	csékélyebb
Tisztabúza	126 $\frac{2}{5}$	120	113 $\frac{1}{5}$	Arpa	41 $\frac{1}{5}$	40	36 $\frac{2}{5}$
Kétszeres	83 $\frac{1}{5}$	80	—	Zab	29 $\frac{1}{5}$	28 $\frac{2}{5}$	28
Rozs	53 $\frac{1}{5}$	50	46 $\frac{2}{5}$	Kukoricza	37 $\frac{1}{5}$	36	33 $\frac{1}{5}$

Szerkezteti Helmezy M. — Nyomtatja Landerer.